

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΩΝ ΓΕΩΠΟΝΩΝ/ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΣΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

Καινοτομία στη γεωργία εννοούμε κάτι το νέο:

- είτε παραγωγικό μέσο
- είτε τρόπο και μέθοδο παραγωγής
- είτε μέθοδο οργάνωσης και διαχείρισης
- είτε προϊόν,

γενικά κάτι που δεν είναι παρά ελάχιστα ή καθόλου διαδεδομένο σε μια συγκεκριμένη αγροτική κοινωνία μιας περιοχής, το οποίο ωστόσο είναι εφαρμόσιμο στις επιμέρους γεωργικές εκμεταλλεύσεις και μπορεί να επιφέρει αύξηση στο παραγόμενο προϊόν και επομένως, να μετατοπίσει τη συνάρτηση παραγωγής σε υψηλότερα επίπεδα (Σαμαράς κ.α., 1994).

Κύρια συστατικά της γεωργικής καινοτομίας θεωρούνται:

- ☐ η νέα τεχνολογία σε σχέση με τη γνώση και εμπειρία του γεωργού
- ☐ δεν είναι διαδεδομένη ακόμη σε ορισμένη κοινωνία και περιοχή,
- ☐ είναι εφαρμόσιμη στην πράξη και
- ☐ είναι ικανή να μετατοπίσει τη συνάρτηση παραγωγής.

Αφού γενικευθεί η εφαρμογή μιας καινοτομίας σε μια γεωργική περιοχή και διαδοθεί ευρύτατα στο σύνολο σχεδόν των γεωργών παύει να θεωρείται καινοτομία και ανάγεται πλέον σε κοινή πρακτική ή ευρέως εφαρμοζόμενη τεχνολογία.

Δυναμικές γεωργικές μονάδες-εκμεταλλεύσεις

- ☐ Η γεωργική εκμετάλλευση είναι μια οικονομική ή επιχειρηματική μονάδα η οποία σ' ένα συγκεκριμένο τόπο λειτουργεί υπό ενιαία διεύθυνση και με την αξιοποίηση και χρησιμοποίηση παραγωγικών συντελεστών τελικά παράγει γεωργικά προϊόντα.
- ☐ Δυναμική μονάδα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί αυτή η οποία λειτουργεί σε ένα δυναμικά μεταβαλλόμενο περιβάλλον στο οποίο είναι αναγκασμένη συνεχώς να προσαρμόζεται προκειμένου να αναπτύσσεται ή ακόμα και να επιβιώνει.
- ☐ Στην πράξη φαίνεται ότι οι σχετικά μεγάλες και βιώσιμες γεωργικές εκμεταλλεύσεις είναι πιο δυναμικές από τις σχετικά μικρές και μη βιώσιμες.
- ☐ Γενικά θεωρείται ότι γεωργικές εκμεταλλεύσεις με ανεπαρκές μέγεθος δεν μπορούν να αξιοποιήσουν την σύγχρονη τεχνολογία και κάθε διαθέσιμη καινοτομία και επομένως δεν μπορούν να παράγουν ανταγωνιστικά προϊόντα και ικανοποιητικό εισόδημα. Από την άλλη πλευρά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι όσο περισσότερες καινοτομίες χρησιμοποιεί μια οικονομική μονάδα τόσο πιο δυναμική είναι.
- ☐ Τελικά «δυναμική μονάδα» στο γεωργικό τομέα είναι εκείνη η γεωργική εκμετάλλευση, η οποία χαρακτηρίζεται γενικά από μια ευέλικτη παραγωγική δυναμική προσαρμοζόμενη αποτελεσματικά στις ανακατατάξεις του περιβάλλοντός της. Με άλλα λόγια, είναι μια ικανή εκμετάλλευση που προσαρμόζεται στις προκλήσεις των καινοτομιών.

Βασικές κατηγορίες καινοτομιών στον γεωργικό τομέα

Η κατάταξη των καινοτομιών της γεωργίας σε διάφορες κατηγορίες μπορεί να γίνει με διάφορα κριτήρια, όπως φαίνεται στη συνέχεια.

1. **διάκριση των καινοτομιών με κριτήριο τον τόπο προέλευσής τους.**
 - α) καινοτομίες εξωτερικού ή εισαγόμενες από άλλες χώρες, και
 - β) καινοτομίες εσωτερικού ή ιδιοπαραγόμενες από την ίδια τη χώρα.
2. **διάκριση με κριτήριο τον τομέα παραγωγής απ' όπου προέρχονται:**
 - α) καινοτομίες παραγόμενες σε εξω-γεωργικούς τομείς (π.χ. βιομηχανία) και
 - β) καινοτομίες παραγόμενες στον ίδιο τον γεωργικό τομέα.
3. **διάκριση με κριτήριο τις πηγές γενικά των καινοτομιών:**
 - α) την εμπειρία των γεωργών μιας περιοχής,
 - β) νέες μεθόδους από άλλες περιοχές και
 - γ) τον πειραματισμό για ειδικούς λόγους με συμβουλές των ειδικών.
4. **διάκριση ανάλογα με το βαθμό σχεδιασμού:**
 - α) **θεσμοθετημένες καινοτομίες** ως προϊόν σχεδιασμένης και συστηματικής ανάπτυξης της έρευνας από εξειδικευμένους επιστημονικούς και κρατικούς φορείς
 - β) **εμπειρικές καινοτομίες** ως προϊόν χρησιμοποίησης και εφαρμογής στην παραγωγική διαδικασία εμπειρικών γνώσεων από πρωτοβουλία μεμονωμένων γεωργών ή ομάδων γεωργών.

5. διάκριση με κριτήριο την **καινοτομία που υποκαθιστά ένα συντελεστή παραγωγής**:

α) **Μηχανικές καινοτομίες**. Περιλαμβάνονται καινοτομίες που σχετίζονται με την υποκατάσταση ανθρώπινης εργασίας από μηχανικά μέσα (κεφάλαιο). Οι καινοτομίες εξοικονόμησης εργασίας (*labour-saving*) σε μεγάλες γεωργικές εκμεταλλεύσεις, επιδρούν έμμεσα στην αύξηση της παραγωγικότητας της γεωργίας με μείωση του κόστους παραγωγής.

β) **Βιολογικές και χημικές καινοτομίες**. Περιλαμβάνονται καινοτομίες που σχετίζονται με την υποκατάσταση εδάφους από βιολογικά (νέες ποικιλίες φυτών ή φυλές ζώων) και χημικά (νέα φυτοφάρμακα και λιπάσματα) μέσα (κεφάλαιο). Οι καινοτομίες αυτές έχουν συνήθως μεγαλύτερη οικονομική σημασία για τις μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

6. διάκριση με βάση την **ευαισθησία στην κλίμακα παραγωγής**.

διακρίνουμε τις καινοτομίες **ουδέτερης κλίμακας**, εδώ ανήκουν οι καινοτομίες που δεν σχετίζονται με την κλίμακα της παραγωγής ή το μέγεθος της γεωργικής εκμετάλλευσης, εφαρμόζονται τόσο στις μικρές όσο και στις μεγάλες γεωργικές εκμεταλλεύσεις (καινοτομίες μηχανικής, βιολογικής, χημικής και οργανωτικής μορφής).

7. Συμπερασματικά, μια τελευταία διάκριση των καινοτομιών σε κατηγορίες με κριτήριο τη φύση της καινοτομίας:

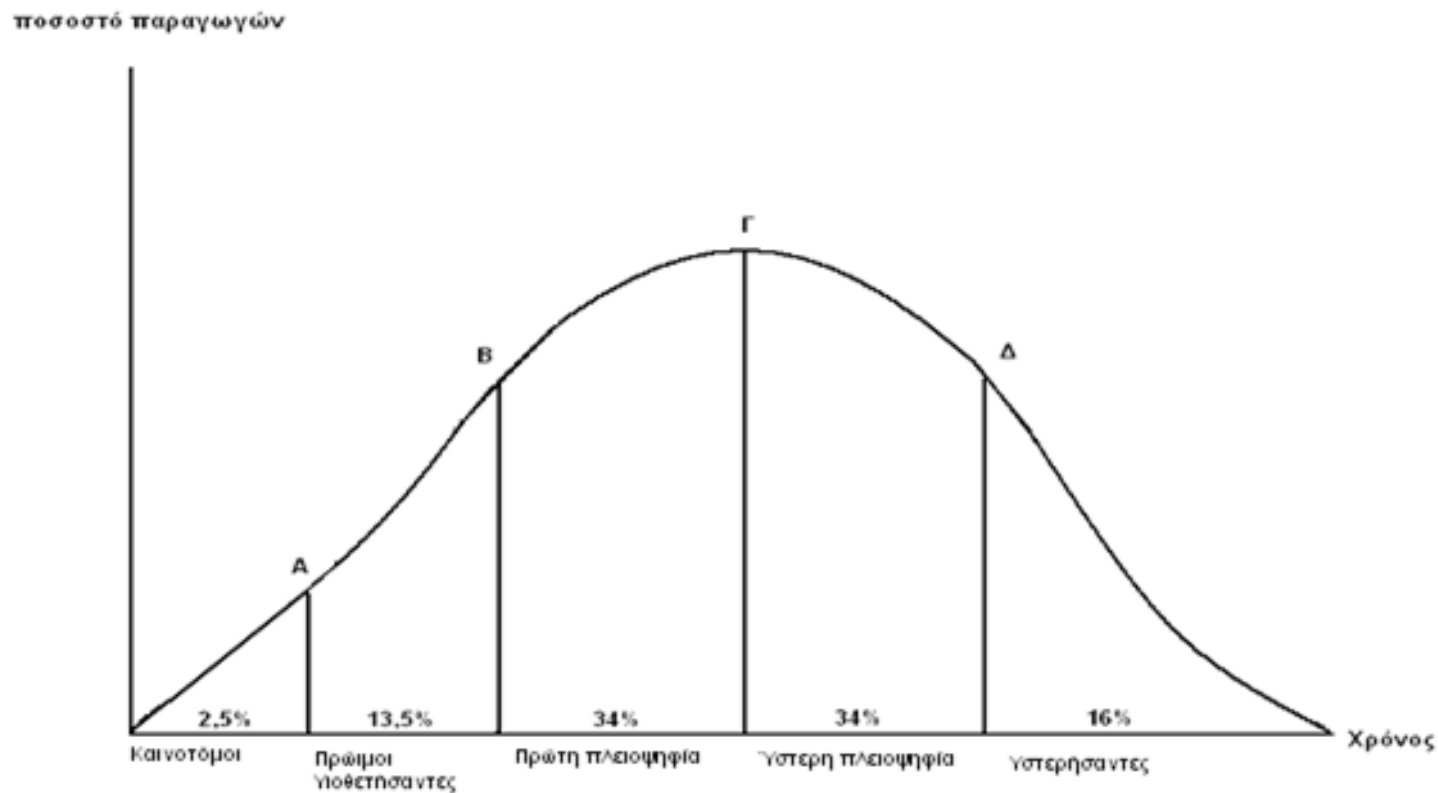

Διάχυση και Υιοθέτηση καινοτομιών στο γεωργικό τομέα

Στη γεωργία,

- ☐ η υιοθέτηση της καινοτομίας αναφέρεται στο επίπεδο της γεωργικής εκμετάλλευσης ενώ
- ☐ η διάχυση της καινοτομίας αναφέρεται στο επίπεδο πολλών γεωργικών εκμεταλλεύσεων, και ενέχει το στοιχείο της διαδικασίας και του ρυθμού της διασποράς της, μέσα σ' ένα συγκεκριμένο γεωγραφικό και κοινωνικό πλαίσιο.

Από εμπειρικές έρευνες έχει βρεθεί ότι μια καινοτομία δεν γίνεται ταυτόχρονα αποδεκτή απ' όλους τους γεωργούς μιας ορισμένης περιοχής, αλλά διαδίδεται σταδιακά ακολουθώντας την καμπύλη της κανονικής κατανομής και περιλαμβάνει τέσσερις βασικές διαβαθμίσεις αποδεκτών καινοτομίας.

Χαρακτηριστικά των καινοτομιών που επηρεάζουν την υιοθέτηση στη γεωργία:

1. η ικανοποίηση μιας υπάρχουσας ανάγκης,
 - η απλότητα στη χρήση,
 - η επέκτασή της εφαρμογής στα προβληματικά εδάφη,
 - η βελτίωση της κατάστασης του περιβάλλοντος,
 - η διαφάνεια των αποτελεσμάτων και
 - η δυνατότητα βελτίωσης της διατροφής και της υγείας των καταναλωτών.
2. Οικονομικοί παράγοντες,
3. Επίδραση της αβεβαιότητας και του κινδύνου
4. Ο ρόλος των γεωργικών εφαρμογών

Βασικά ερωτήματα της αποδοχής και της διάδοσης μιας καινοτομίας στη γεωργία αφορούν:

1. πώς θα προωθηθεί η καινοτομία στους γεωργούς για αποδοτική χρησιμοποίηση,
2. κατά πόσο οι γεωργοί έχουν ικανοποιητική μόρφωση, επαγγελματική κατάρτιση και ικανότητα και
3. κατά πόσο η καινοτομία είναι οικονομικά συμφέρουσα (σχέση κόστους - ωφέλειας) για τους γεωργούς.

Επιμέρους υποθέσεις που διευκολύνουν ή παρεμποδίζουν τη διαδικασία διάδοσης καινοτομιών:

- 1) Η ευκολία διάδοσης των καινοτομιών είναι ανάλογη με τα αναμενόμενα οικονομικά οφέλη και αντιστρόφως ανάλογη με το συνεπαγόμενο κόστος και τον κίνδυνο
 - 2) Οι καινοτομίες που αποδίδουν άμεσα διαδίδονται ευκολότερα
 - 3) Οι καινοτομίες που αφορούν τις τεχνικές πλευρές της παραγωγής, διαδίδονται ευκολότερα απ' όσες αφορούν τις οργανωτικές πλευρές.
 - 4) Οι καινοτομίες που μπορούν να εφαρμοστούν από μεμονωμένους παραγωγούς, διαδίδονται ευκολότερα απ' όσες απαιτούν τη λήψη συλλογικών αποφάσεων.
 - 5) Οι καινοτομίες που οδηγούν σε εξοικονόμηση εργασίας, διαδίδονται ευκολότερα
 - 6) Οι καινοτομίες που αφορούν τεχνολογικές βελτιώσεις στον ίδιο κλάδο παραγωγής, διαδίδονται ευκολότερα απ' όσες αφορούν την εισχώρηση σε νέο κλάδο.
 - 7) Οι καινοτομίες που είναι απλές στην εφαρμογή τους διαδίδονται ευκολότερα απ' όσες απαιτούν την εκμάθηση νέων διαδικασιών.
-